

Erdélyi látkép (Fotó: Váradi Péter Pál)

Tamási Áron szülőföldje*

TAXNER-TÓTH ERNŐ

Ferenc József országlása alatt sok szó esett Magyarországon a székelyekről és a Székelyföldről. A magyar szellemi élet sok tehetséges munkása jött a székelyek közül. Ki ne ismerné – legalább képről – gyönyörű fafaragásokat, a híres-nevezetes székelykapukat [...]; ki ne ismerné a világhírű szötteket és a csodálatosan gazdag népköltészetet, a székely népballadákat és – részben Bartók és Kodály feldolgozásában – a népdalokat? Ma is hajlamosak volnánk igazat adni a korabeli lexikon cikkírójának: „A Székelyföld természeti szépségeiben, ásványkincsekben, állati és növényi termékekben igen gazdag, valósággal lebilincseli a bennejárót gyönyörű tájaival.” Éppen csak az állati és növényi termékekben való gazdagsággal nincs minden rendben.

A táj „égbe nyúló” hegyeinek köszönheti szépségét. E hegyeket jórészt erdő borítja, de a század első felének Magyarországon nemigen találunk korszerű fakitermelést; s az sem a székely parasztok gyarapodását szolgálja, legföljebb némi pénzkeresethez juttatja a rászorultakat. Az erdők közé ékelődő sovány havasi legelőkön a székely falvak lakói külterjes állattenyésztést folytatnak, de megélhetésüket főként földműveléssel biztosítják. Csakhogy a szántóföld köves, rossz minőségű és főleg nagyon kevés. (Tamási Áron szülőfalujában, Farkaslakán, az 1908-as telekkönyv adatai szerint mindössze 1421 hektár szántó jutott 1327 lélekre.) S a kicsi földön is kevés terem, mert az éghajlat nem túlságosan kedvező, a föld megművelése pedig rendkívül kezdetleges. Gépekre – köztük csepplőgépekre – csak a két háború között kezdtek áhítozni. A kezdetleges ekét többnyire két kis tehén húzta, mélyebb szántás lehetőségét biztosító lova alig néhány nagygazdának volt; Tamási Áron szüleinek – bár jobb módúak – nem volt.

Pedig a szűkre szabott, sovány földből kellett megélni, mert állandó munkaalkalom csak a távoli városokban kínálkozott. Legények és lányok csoportosan vették kezükbe a vándorbotot minden ősszel, hogy a „kampány” idején munkát találjanak a Székelyföld szélén fekvő botfalusi cukorgyárban. Ám, mindig többen voltak azok, akiknek tovább kellett vándorolniuk, hogy szolgálgegyként vagy szolgálóként keressék meg a mindennapi kenyerüket.

Ipar hiányában a megélhetés alapja kizárólag a föld. Mivel korszerű termelőeszközök nem voltak, a betevő falatért sokat és keményen kellett dolgozni. A lakosság jelentős része alkoholba fojtotta keserűségét, életének reménytelenségét, és tékozta véres bicskázásokban fölösleges energiáit. Az alkoholizmus a székelység szemérmesen elhallgatott nagy problémája. Végso soron a gazdasági fejlődés hiányában kell keresnünk az alkotó tehetség egyoldalú kibontakoztatásának, illetve gyakori elfecsérlésének a magyarázatát is. [...]

„Csodálatos – írta [...] Benedek Elek –, hogy ezek a világtól elzárt egyszerű emberek a modern technika ismerete nélkül hányféle formában tudják bizonyítani tehetségüket.” Valóban csodálatos. Ahogy az is csodálatos, miként őrizték meg eleven népművészetük teremtő hagyományát. [...] Ám azon nagyon kevesen gondolkodtak el, mit is jelentett a valóságban, hogy a modern nagyipar korában Tamási Áron falujában mindenki háziszöttek „harisnyában” járt; hogy a pesti polgár vonaton Bécsbe roboghatott annyi idő alatt, amíg Farkaslakáról a legközelebbi vasútállomásig zötyögött a szekér – megközelítően olyan sebességgel, mint a honfoglalás korában. Arra nagyon kevesen gondoltak, hogy ez valójában a szegénységet jelenti...

* TAXNER-TÓTH ERNŐ: *Tamási Áron*, Budapest, 1973